

ทักษะของคัมภีร์กุรอานต่อที่มาของความผิดพลาด

สาเหตุของความผิดพลาดประการหนึ่งซึ่งคัมภีร์กุรอานกล่าวถึงก็คือความไม่แน่ใจ^{๑๓} ถ้าหากใครคนหนึ่งมีหลักการที่แน่นอนและไม่ยอมรับความไม่แน่ใจแล้ว เขาก็จะไม่ผิดพลาด^{๑๔} คัมภีร์กุรอานเน้นในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก และในที่หนึ่ง คัมภีร์กุรอานถึงกับกล่าวไว้อย่างชัดเจนว่าโอกาสแห่งการผิดพลาดที่ใหญ่ที่สุดอย่างหนึ่งก็คือการตามการเดา “ถ้าหากว่าเจ้า (มุฮัมมัด) ตามคนส่วนมากของโลกนี้ พวกเขาจะทำให้เจ้าหลงออกไปจากทางของอัลลอฮ์ เพราะพวกเขาตามการเดา” (กุรอาน 6.117) และอีกโองการหนึ่ง คัมภีร์กุรอานกล่าวว่า “และจงอย่าปฏิบัติตามสิ่งที่เจ้าไม่มีความรู้” (กุรอาน 17.36)

ตลอดประวัติศาสตร์ความคิดของมนุษยชาติที่ผ่านมา คัมภีร์กุรอานเป็นคัมภีร์เล่มแรกที่ชี้ให้มนุษย์เห็นถึงประเด็นนี้ และห้ามมนุษย์มิให้ทำความผิดจากสิ่งที่กล่าวมา

สาเหตุที่สองของความผิดพลาดในการใช้เหตุผล ซึ่งมักจะเกิดขึ้นโดยเฉพาะในเรื่องของสังคมก็คือ การเชื่อแบบหลับหูหลับตาตาม (ตักลีด) มีหลายคนที่พอสังคมเชื่ออะไรพวกเขาก็จะพลอย

เชื่อตามไปด้วย หรืออะไรก็แล้วแต่ที่คนรุ่นก่อนทำมา พวก
 เขาก็จะทำไปตามนั้น¹⁵ คัมภีร์กุรอานบอกเราว่าเราจะต้องพิจารณา
 เรื่องแต่ละเรื่องด้วยมาตรฐานของเหตุผลและจะต้องไม่ยอมรับ ปู่
 ย่าตายายว่าเป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้หรือยอมรับแบบอย่างของคน
 เหล่านั้นทั้งหมด เพราะคนเราได้รับเอาสิ่งผิด ๆ หลากอย่างมา
 จากอดีต แต่เมื่อมีการนำของที่ถูกต้องมาเมื่อเร็ว ๆ นี้ ประชาชน
 กลับไม่ยอมรับเนื่องจากไม่มีความรู้ ในการยอมรับหรือปฏิเสธ
 สิ่งเหล่านั้น เราจะต้องใช้เหตุผลและการไตร่ตรอง มิใช่การหลับ
 หูหลับตาตามเพื่อเป็นการเลียนแบบ คัมภีร์กุรอานได้เปรียบเทียบ
 การปฏิบัติตามปู่ย่าตาทวดกับเหตุผลและความคิดว่า “และเมื่อมี
 ผู้กล่าวแก่พวกเขาว่า ‘ท่านทั้งหลายจงประพฤติตามบทบัญญัติ
 ที่อัลลอฮ์ทรงประทานลงมาเถิด’ พวกเขากลับได้ว่า ‘พวกเราจะ
 ปฏิบัติตามที่เราได้พบเห็น บรรพบุรุษของเราเคยปฏิบัติมาก่อน’
 แม้ว่าบรรพบุรุษของพวกเขาไม่ได้ใช้บัญญัติหรือในเรื่อง
 ไตเลย และมีได้รับการนำทางใด ๆ” (กุรอาน 2:170)

คัมภีร์กุรอานเน้นว่ายุคของความมืดมิดได้เป็นสิ่งล้าสมัยและ
 ไม่ถูกต้องหรือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและใช้ได้ สิ่งที่เป็นวัตถุนั้นอาจ

จะล้าสมัยได้ แต่ความจริงแห่งสิ่งที่มีอยู่นั้นไม่ว่าเวลาจะผ่านไป
 ไปเท่าใดมันก็ไม่มีการล้าสมัย ความจริงอย่างเช่น “แน่นอน
อัลลอฮ์จะไม่ทรงเปลี่ยนแปลงสภาพของประชาชาติใดเว้นแต่เขา
จะเปลี่ยนแปลงสภาพของเขาเองเสียก่อน” นั้น ตราบนานที่โลกยัง
 เป็นโลกอยู่ มันก็ยังเป็นความจริงไปตราบนั้น คัมภีร์กุรอาน
 กล่าวว่า เราต้องเผชิญกับปัญหาด้วยพลังแห่งความคิดและเหตุผล
 เราจะต้องไม่ปฏิเสธความคิดที่ถูกต้องหรือความเชื่อใด ๆ เพียง
 เพราะว่ามันไม่ยอมรับความคิดนั้น และเราจะต้องไม่ยอมรับ
 ความคิดหรือความเชื่อใด ๆ เพียงเพราะว่ามันเป็นความคิดของ
 บุคคลสำคัญบางคนเท่านั้น ไม่ว่าจะอยู่ในยุคใดก็ตาม เราจะ
 ต้องพร้อมเสมอที่จะศึกษาและทำความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ที่เผชิญ
 หน้าเรา¹⁸

ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่เป็นสาเหตุให้เกิดความผิด
 พลาดและเป็นปัจจัยที่คัมภีร์กุรอานกล่าวถึงด้วยก็คือ การตาม
 อารมณ์ของตัวเองหรือการถือเอาอารมณ์ตนเป็นใหญ่

ไม่ว่าคนเราจะคิดอะไรก็ตาม เขาไม่มีวันที่จะคิดได้อย่าง
 ถูกต้องจนกว่าเขาจะทำตัวเองให้เป็นกลาง และเป็นอิสระจากผล

ประโยชน์ส่วนตน นั่นคือ เหตุผลหรือสามัญสำนึกนั้นจะทำงาน
ได้อย่างถูกต้องก็ต่อเมื่อมันอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่มีการเห็นแก่
ตัว ขอให้ข้าพเจ้ายกเรื่องราวที่รู้จักกันดีเรื่องหนึ่งซึ่งเกี่ยวกับ
อัลลามาฮะฮ์ ฮิลลีเป็นตัวอย่างเพื่อที่จะสามารถสนับสนุนความจริง
อันนี้

ครั้งหนึ่ง อัลลามาฮะฮ์ ฮิลลีถูกถามปัญหาเกี่ยวกับเรื่องบท
บัญญัติทางศาสนา (ฟัฎฮ์) ว่า ถ้าหากมีสัตว์ตัวหนึ่งตายอยู่ใน
บ่อน้ำซึ่งทำให้น้ำในบ่อนั้นสกปรก เราจะต้องทำอย่างไรกับน้ำ
ในบ่อนั้น ?¹⁷

เรื่องของเรื่องก็คือ ในเวลานั้น สัตว์ตัวหนึ่งได้ตกลงไปตาย
ในบ่อน้ำในบ้านของอัลลามาฮะฮ์ ฮิลลีเอง และเขาก็จำเป็นต้อง
พิจารณาถึงปัญหานี้ตามบทบัญญัติทางศาสนาด้วย ซึ่งก็มีทางอยู่
สองทางด้วยกัน ทางแรกคือบดตายบ่อน้ำนั้นเสียและไม่ใช้บ่อน้ำ
นั้นอีกต่อไป ทางที่สองก็คือวิดน้ำในบ่อนั้นออกให้มากที่สุดเท่าที่
จะมากได้แล้วรอน้ำใหม่ที่จะเข้ามาแทนที่ แล้วค่อยใช้น้ำนั้นต่อ
ไป อัลลามาฮะฮ์รู้ว่าเขาไม่สามารถที่จะให้คำตัดสินเกี่ยวกับเรื่องนี้
ได้โดยไม่มีการเอนเอียง ทั้งนี้เพราะเรื่องนี้มีผลประโยชน์ของ

เขารวมอยู่ด้วย ตอนแรก เขาสั่งให้บดบ่อน้ำของเขา ก่อน และ
หลังจากที่จิตใจสบายและปราศจากความรู้สึกนึกถึง “ตัวเอง”
แล้ว เขาจึงได้ตัดสินใจปัญหา คัมภีร์กุรอานเอ่ยถึงเรื่องการภักดีต่อ
ความต้องการส่วนตัวไว้หลายครั้ง แต่เราก็คงมีความเห็นแก่
ตัวอยู่ คัมภีร์กุรอานบอกเราว่า “ดังนั้นพวกเขามิได้ตามสิ่งใด
นอกจากการเดา และความโลภ” (กุรอาน 53.23)

